

Hysteriet

Piger og drenge skreg sig hæse af begejstring. Glædestårer trillede ned ad kinderne under vilde jubelhyl, når de fire helte på den blomsterdekorerede scene rystede med lokkerne. Og de unge kastede sig frem og tilbage i sæderne, rev sig i håret og skreg uhæmmet deres begejstring ud, så de fire englændere nærmest blev overdøvet i deres hitparade, der indeholdt numre som *Can't Buy Me Love*, *Twist and Shout* og *She Loves You*.

The Beatles var i byen.

Den 4. juni 1964 gav The Beatles deres to eneste koncerter på dansk grund nogensinde. De to udsolgte shows foregik i K.B. Hallen, et om eftermiddagen og et om aftenen. Tre danske opvarmningsbands – The Beethovens, The Weedons og The Hitmakers – havde gjort deres for at fyre op under publikum, men da The Beatles gik på scenen, kogte K.B. Hallen over i et inferno af jubel.

Englændernes besøg gik heller ikke stille for sig i resten af landet, og stort set alle landets aviser skrev om koncerten og det unge publikums opførsel. Især pigernes skrig var genstand for opmærksomhed. De fleste aviser var enige om, at det havde været umuligt at høre musikken. Men musikken var ifølge flere anmeldere også ligegyldig for publikum. De var nemlig til koncert for at skringe.

I *Politiken* kunne man læse en reportage med overskriften ”Beatles i byen: Rekord i vræl”. *Aktuelt* kaldte sin artikel ”Mest hysteriske dag”, mens *Jyllands-Posten* tørt konstaterede: ”Beatles-Besøget

På scenen i K.B. Hallen. Paul McCartney (1942-), John Lennon (1940-1980) og George Harrison (1943-2001) i front. Uden Ringo (1940-). Lennon og McCartney fik som gruppens primære sangere og sangskrivere mest opmærksomhed, men de fire Beatler spillede alle vigtige roller. John var den intellektuelle, Paul den smukke, George den spirituelle, og Ringo den sjove. Alle kunne have en yndlingsbeatle. || Allan Moe/Ritzau Scanpix

satte Rekord i Pop-Hysteri”. Mediernes reportager og skriverier om koncerterne handlede således lige så meget om publikum som om selve musikken. Fx skrev forfatter og journalist Jørgen Leth (1937-) i sin anmeldelse af koncerten i *Politiken*, at det ikke var nok at foretage en rent musikalsk vurdering af gruppen. Der var tale om en kult. Og hvordan skulle man anmelde en kult? I *Information* forsøgte man sig med en form for anmeldelse af publikum. Man lod psykologen David Favrholt (1931-2012) vurdere, hvorfor det unge publikum opførte sig, som det gjorde. Favrholt kom frem til, at der i alle samfund er behov for ekstase. Det havde de voksne blot glemt, og nu var det altså The Beatles, der forløste de unges behov. Hvorfor det lige var Beatles, der

fremkaldte ekstasebehovet, og hvorfor andre end unge fans kunne undertrykke behovet, kom analysen ikke ind på. Men fælles for artiklerne var, at The Beatles ikke bare var et popband. De var en del af en større bevægelse. De fik publikum til at gøre noget.

Ser man på fotos fra Beatles-koncerten i K.B. Hallen, minder de om billeder fra koncerter over hele verden. Næsten alle de begejstrede unge sad ned. De unge publikummer havde gjort noget ud af sig selv. Pigerne havde opsat hår, og de fleste drenge havde ikke sparet på brylcremen i dagens anledning. Det var trods alt stadig de færreste unge drenge, der turde eller måtte følge beatlernes eksempel og lade håret hænge løst. Til gengæld havde flere piger investeret i Beatles-kjoler i moderigtigt og lårkort A-snit og med de fire beatlers kontrafejer vævet ind i stoffet. De kunne købes i Magasin du Nord på Kongens Nytorv i København.

The Beatles var voldsomt, og det var lige nu og her. Med andre ord var det ikke kun et almindeligt popfænomen.

Fænomenet blev internationalt kaldt for Beatlemania og på dansk Beatlesmani. Den havde mange udtryk, men to ting fik så meget opmærksomhed, at man ikke i første omgang lagde mærke til det andet, der fulgte i kølvandet. Det ene var skrigeriet. Ikke kun pigernes. Alle skreg til Beatles-koncerterne, men pigerne hørtes tydeligst og tiltrak sig mest opmærksomhed. Måske derfor blev Beatlemania i Danmark også kendt som Beatlesysteri. Men især for de unge kvinder var det kollektive skrig også et lille skridt i retning af en frigørelsesproces. Skriget var en forløsning, en måde at skrive sig fri af normer om, hvad det ville sige at være kvinde i 1964.

Det andet var håret. Beatles-håret. Egentlig var beatlerne ikke mere langhårede end de fleste andre unge mænd i 1964. Men i stedet for at rede håret

bagud i stramme frisurer lod de håret hænge. Da The Beatles i 1960 tog til Hamborg for at optræde som værtshusorkester, havde de klassiske anderrumpefrisurer, der var inspireret af de amerikanske rock'n'roll-idoler fra 1950'erne. Dem dyrkede beatlerne heftigt. Tilfældigheder ville, at de under deres første engagement i Hamborg blev venner med en klike hipsters. De tyske venner var med på de seneste trends fra Paris, hvor moden blandt intellektuelle dikterede håret redt lige ned – og absolut ingen brug af brylcreme.

På den måde kom der et spændingsfelt i beatlernes udtryk. Deres musik var pop og rock, men håret signalerede noget helt andet. Beatles-håret kom fra et miljø, hvor moderne jazz og klassisk var det foretrukne. Ved at rede håret frem signalerede The Beatles nonkonformitet i en popverden, hvor konformitet var dagens orden. Det skulle snart ændre sig. I USA og Storbritannien – og også Danmark – begyndte drengene at sætte håret på en anden måde. Og lidt efter lidt lod mange det vokse længere.

Ny lyd

Blot et år inden de to koncerter i 1964 havde de færreste i Danmark hørt om The Beatles. Men i sommeren og efteråret 1963 begyndte en ny lyd så småt at strømme ud fra de danske radioapparater. På radiorens Top 20-lister fra første halvår af 1963 glimrer hård, guitarbaseret popmusik ved sit fravær. Listen blev domineret af dansksprogede og tyske schlagernumre. Britiske Cliff Richards (1940-) og hans backinggruppe The Shadows var også altid at finde på Top 20. Det samme var Elvis Presley (1935-1977), der var på listen med sange som *Kiss Me Quick* og *Return to Sender*, der afslører, at Elvis havde forladt 1950'ernes rock'n'roll til fordel for en mere poleret lyd. Et par sene udløbere af den store twistdille fra

1962 var også på hitlisterne, men i løbet af sommeren skete der noget nyt.

Fra Liverpool var en lokal rockscene i 1963 ved at indtage Storbritannien, men grupperne og deres managere havde ambitioner om mere. I uge 20 havde en ny og ukendt engelsk gruppe sneget sig ind på den nye musikkanal P3's hitliste Top 20. Det var Gerry and the Pacemakers, der spurgte *How do You do it?* De fik hurtigt følgeskab af Londongruppen Brian Poole and The Tremoloes med *Keep on Dancing*. I uge 35 fik The Beatles lov til at snuse til den danske Top 20. *Twist and Shout* fængede ikke i første omgang og var ude igen ugen efter. Det var først,

”Skrigeriet steg adskillige streger over, hvad man havde troet muligt. Det var mere end infernalsk – det var en eksplosion af lyd.” Sådan beskrev *Information* stemningen, da The Beatles indtog scenen i K.B. Hallen. Til en Beatles-koncert kunne selv pæne piger og drenge lade sig rive med og smide hæmningerne i begejstring. Publikum vidste præcis, hvordan man skulle opføre sig til en Beatles-koncert, for det havde man kunnet læse om i blade og aviser.
|| Svend Aage Mortensen/Ritzau Scanpix

da *She Loves You* med den ikoniske strofe ”Yeah, yeah, yeah” blev lanceret i november, at The Beatles blev fast inventar på Top 20. I slutningen af januar 1964 lå *She Loves You* på førstepladsen. Og derefter eksploderede det. Alene i første halvår af 1964 havde Beatles 12 numre på den danske Top 20.

The Beatles og flere andre britiske popbands havde en anden og mere opfindsom tilgang til popmusikken end andre popstjerner. Med John Lennon og Paul McCartney havde The Beatles et makkerpar, der kunne skrive hitsikre, men også udfordrende popsange, som de skiftedes til at synge. The Beatles havde således ikke en egentlig forsanger, men faktisk hele fire syngende medlemmer. De var selvforsynende med både musik og måden, den blev spillet på. For The Beatles lød også anderledes end den musik, man var vant til at høre. Kombinationen af forvrængende elguitarer, hårdtslående trommer, sikre vokalharmonier og en yderst sikker fremførelse var den vindende opskrift på de første mange Beatles-singler, som fik unge i Danmark og store dele af den vestlige verden til at gå amok i en sand Beatlesrus.

Beatlesdille

Selv om The Beatles repræsenterede en fornyelse af musikbranchen, var de fleste voksne skribenter enige om, at gruppen snart ville være glemt igen. I forbindelse med koncerten i København spurgte en journalist fra *Politiken* Paul McCartney: ”Hvor længe varer det økonomiske eventyr?” Beatlens svar var kort og fyndigt: ”Jeg ved det ikke. Ved De?”

I det kække svar ligger der et lille svirp til journalisten, der med sit spørgsmål i virkeligheden formulerede undren over succesen og en formodning om, at den nok hurtigt ville dampe af. Med det rappe lille ”Ved De?” fik McCartney udstillet